

مفاتیح الحیات

آموزش مهارت های عمومی زندگی طبق استانداردهای سازمان بهداشت جهانی برای مخاطبان محاسن زیادی دارد ولی در عین حال با اختلال در توجه به مولفه های اجتماعی زندگی مواجه است.

کتاب مفاتیح الحیاه آموزش های فوق العاده ای در تقویت همان مهارت های عمومی و تقویت مهارت های زندگی اجتماعی ایفا می کند.

این کتاب با نگاه کامل تری، روش های کاربردی برای تقویت مهارت ها ارائه می دهد.

کتابی با محوریت احادیث درباره سبک زندگی اسلامی، اثر جمعی از نویسندگان حوزه علمیه قم با نظارت عبدالله جوادی آملی است. محققان برای تالیف این اثر، با بررسی بیش از ۶ هزار روایت، کوشیده اند احادیث را به صورت کاربردی برای استفاده عموم مردم و برای معنابخشی به زندگی انسانی و تصویر سبک زندگی اسلامی در ابعاد مختلف اخلاقی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در این کتاب بگنجانند.

نویسندگان

نویسندگان این اثر گروهی از محققان و مدرسان حوزه علمیه قم شامل محمدحسین فلاحزاده، یدالله مقدسی، سیدکمال الدین عمادی، محمود لطیفی و جعفر آریانی هستند که تحت نظارت عبدالله جوادی آملی به تالیف این اثر اشتغال داشتند.

هدف کتاب

هدف جوادی آملی و محققان این اثر، ارائه کتابی کاربردی برای عموم مردم برای معنابخشی به زندگی انسانی در ابعاد مختلف اخلاقی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی بوده است. محققان برای تالیف این اثر بیش از ۶ هزار روایت را دیده و بررسی کرده اند. از امتیازات این کتاب می توان به مختصر و مفید بودن و همچنین فصل بندی خاص آن اشاره کرد.

جوادی آملی در بیان هدف کتاب گفته است: یک وقت رابطه انسان با خدا در حد مناجات، دعا و این هاست، آن می شود: **مفاتیح الجنان** یک وقت سفر چهارم از اسفار اربعه را شما می خواهید بگویید [یعنی [که سفر من الخلق إلى الخلق بالحق ما باید داشته باشیم، این می شود: **مفاتیح**

الحیاه

جوادی آملی همچنین در مقدمه کتاب، پیام آن را چنین بیان کرده است: پیام کتاب مفاتیح الحیات تنها گشودن راه زندگی متمدنانه و متدینانه بشر نیست بلکه باز کردن راز مهر شده کیفیت زندگی هر چیزی است که از هستی سهمی دارد هر چند ظاهراً جامد و خاموش یا نامی بالنده بدون ادراک وهمی و خیالی باشد.

محتوا

جوادی آملی در مقدمه مفاتیح الحیات معتقد است این کتاب بر مبنای مباحث جهان شناسی، معرفت شناسی، تکالیف الهی انسان و باید ها و نبایدهای زندگی انسان الهی بوده است. وی با در نظر گرفتن مرحله چهارم از سیر عرفانی، بیان می کند که تمدن هر جامعه در آینه تدین آن ظهور می کند، سپس این ظهور را در ساحت مسائل روزمره اجتماعی و سیاسی در ترازوی تحلیل قرار می دهد.

نویسنده، در ادامه با بیان ضرورت حق مداری و نگاه عدالت مدارانه در پایه ریزی و بنیان گذاری یک تمدن متدینانه، زندگی الهی را شامل سه بخش جهان دانی، جهان داری و جهان آرایی عنوان نموده و این سه مرحله را مورد تبیین قرار می دهد. وی همچنین بنیان گذاری و پایه ریزی تمدن و جامعه دین مدار را متوقف بر سلامت و عدالت سه عنصر قانون گذار، هیات حاکم و مردم می داند و با اشاره به اصل جهان شمولی دین مبین اسلام از حیث کلیت و دوام، اقتضای بر آورده شدن انتظار در این سه شأن را بررسی می نماید.

متن اصلی این کتاب شامل پنج بخش کلی است: # تعامل انسان با خود # تعامل انسان با هم‌نوعان # تعامل مردم و نظام اسلامی # تعامل انسان با حیوان # تعامل انسان با خلقت زیست‌محیطی

← تعامل انسان با خود

بخش نخست کتاب خود به ۱۲ فصل به شرح زیر تقسیم می‌شود:

- اهمیت تفکر و تدبیر
- یادگیری و دانش‌اندوزی
- کار و تلاش
- حفظ تن و حرمت اضرار به نفس
- نظافت و بهداشت
- خوردن و آشامیدن
- لباس و پوشش
- زینت و آراستگی
- مسکن و امکانات زندگی
- مسافرت
- خواب و بیداری
- تفریحات سالم و ورزش

← تعامل انسان با هم‌نوعان

بخش دوم کتاب شامل ۶ فصل است:

- خویشاوندان
- هم‌کیشان (مسلمانان)
- بیگانگان: اهل کتاب، مشرکان و پیروان فرقه‌های انحرافی
- مستضعفان
- مهاجمان و دشمنان
- شهروندان

فصل شهروندان این بخش، یکی از مهم‌ترین و حجیم‌ترین فصول این کتاب است که در آن دستورالعمل‌ها و احادیث بسیاری درباره چگونگی تعامل با همسایگان و همشهری‌ها درج شده است. در این فصل همچنین نحوه تعامل و برخورد با معلمان، مدرسان، عالمان و دانشمندان، خانواده‌های مصیبت‌دیده در شهر و در نهایت شیوه‌های برخورد با جوانان و سالمندان، همراه با احادیث و روایت‌های مستند و صحیح، شرح و توضیح شده است.

← تعامل مردم و نظام اسلامی

این فصل از چهار بخش تشکیل شده است:

- نظام سیاسی: اهمیت تشکیل نظام اسلامی و نیاز به حاکم عادل • نظام اجتماعی • شهرسازی و شهرداری • امور اقتصادی

← تعامل انسان با حیوان

بخش چهارم شامل سه فصل و بدین ترتیب است:

- نگهداری از حیوان
- بهره‌گیری از حیوان
- حقوق حیوان

در فصل نخست نام حیواناتی چون گوسفند، شتر، اسب، گربه، خروس و نوعی از کبوتر، به عنوان حیواناتی که نگهداری از آن‌ها در احادیث توصیه شده، درج شده است.

← تعامل انسان با خلقت زیست‌محیطی

این فصل کتاب، مسائل عمیق و نوین تعامل انسان با محیط زیست از دیدگاه روایات را مورد تدقیق قرار داده و شامل ۹ بخش است:

- محیط زیست
- آب و هوا و خاک حاصلخیز
- درختکاری و جنگل‌ها
- فضای سبز و مراتع
- باد و باران
- نهرها و دریاها
- راه‌ها و جاده‌ها
- مواد سوختی
- گردشگری و دیدار شگفتی‌های تاریخی و طبیعی

← ضمیمه

بخش ضمیمه کتاب نیز شامل فصولی چون کارها در روزهای ماه قمری، سنت‌ها، اشارات زمان و اشارات سنت‌ها می‌شود. این بخش از کتاب حاوی مباحثی چون آئین نوروز، یلدا و چهارشنبه سوری می‌باشد. هم چنین در این خاتمه مباحثی در مورد استخاره و تفأل عنوان گردیده است.

سبک کتاب

سبک مفاتیح الحیات در ارائه مطالب شبیه به سبکی است که شیخ صدوق در ثواب الاعمال و عقاب الاعمال و همچنین مجلسی در حلیة المتقین به کار برده‌اند. با این حال تفاوت‌های بسیاری در رویکرد این آثار به چشم می‌خورد؛ مفاتیح الحیات بر خلاف کتب مذکور که حاصل تلاش‌های یک محدث بوده‌اند با نگاهی فقهی و مجتهدانه به موشکافی روایات پرداخته و علاوه بر نقل احادیث به بررسی درونمایه آن‌ها مبادرت ورزیده است. نگاه زمان‌شناسانه، سازگار و قابل تطبیق با وضعیت کنونی جهان دیگر شاخصه مهمی است که این کتاب را از دیگر کتب متمایز می‌سازد.

چاپ

مفاتیح الحیات برای نخستین بار در اردیبهشت ۱۳۹۱ ش در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از سوی مرکز نشر اسرا در ۷۷۶ صفحه عرضه شد. این اثر با استقبال گسترده همراه شد و تا آذرماه سال ۱۳۹۳ ش، ۱۷۹ بار تجدید چاپ شده و ۹ بار با تیراژ ۲۰ هزار نسخه منتشر شده است.